

6. Retningslinjer for inventar og indretning i magasiner og udstillinger

Formål

Inventar, der anvendes til opbevaring eller udstilling af kulturarvs-genstande, må ikke bidrage til nedbrydning af genstandene. Hensigtsmæssig indretning af magasiner og systematisk opstilling skal sikre let tilgængelighed og medvirke til begrænset og sikker håndtering af genstandene.

Anvisninger

- Arbejdsfunktioner og opbevaring skal holdes adskilt i separate rum. Arbejdsfunktioner omfatter f.eks. modtagelse, registrering, afrensning, konservering, emballering. Magasinet må udelukkende benyttes til opbevaring af registrerede genstande, bøger og arkivalier og ikke til andet inventar, materialer, redskaber m.m. Registreringen bør også omfatte en systematisk opstillingssignatur eller registrering af reol- og hyldeplads, så genstandene er lettere at finde.
- Undgå unødigt færden og gennemgang i magasiner.
- Adgangen til magasiner og udstillinger skal være let og sikker for kulturarvs-genstande, som bringes til og fra lokalerne. Der bør være mulighed for at benytte elevator ved transport af genstande fra en etage til en anden. Eventuelle trapper bør være brede og ligeløbende. Døre og porte skal være tilstrækkeligt store, så genstandene ikke skal vippes eller kantes igennem. Undgå dørtrin af hensyn til rulleborde, palleløftere mv.
- Ved planlægning af indretning og inventaranskaffelse bør man i den tidlige fase inddrage konserveringsfaglig ekspertise.
- Ved anskaffelse eller opbygning af nyt inventar til opbevaring eller udstilling skal man anvende materialer, som er kemisk stabile og ikke afgiver stoffer, der kan bidrage til nedbrydning af genstandene. Materialer, som ikke påvirker genstandene, er f.eks. glas, stål, sten og syrefrit pap og papir. Galvaniserede eller pulverlakerede stålreoler afgasser ikke skadelige stoffer.
- Ved valg af materialer til inventar samt montering og ophængning skal der tages hensyn til genstandenes materialesammensætning og bevaringstilstand. Nationalmuseets liste over velegnede materialer forventes at være tilgængelig medio 2005 på Nationalmuseets hjemmeside (www.natmus.dk). Listen er under konstant udvikling.
- Montrer og opbevaringsmøbler skal være stabile og være placeret på et fast underlag, således at de ikke kan vippe eller vælte, og genstandene ikke udsættes for rystelser. Bevægelige reoler (kompaktreoler og udtrækkelige netvægge) skal være konstruerede, så de lever op til ovennævnte krav, samt være dimensioneret til formålet. Der skal være mulighed for manuel betjening i tilfælde af strømsvigt.
- Alle genstande skal hæves over gulvniveau for at minimere følgerne af akut vandskade. Fritstående genstande kan stilles på paller. Nederste hylde i reolsystemer skal være hævet så højt, at det er muligt at gøre rent nedenunder, normalt minimum 15 cm.
- Ved anvendelse af eksisterende inventar skal man være opmærksom på mulige skadevirkninger og søge at afbøde disse mest muligt.

Mange materialer afgiver skadelige stoffer til omgivelserne specielt lige efter fremstilling, skæring, limning eller maling. Der skal afsættes tilstrækkelig tid, så afdampning fra materialer, lim og maling kan finde sted, inden montrer og reoler fyldes med genstande. Eksempelvis skal plastikmaling afgasse i 4–6 uger, før montren kan tages i brug. Undgå brug af træ- og træbaserede materialer, så som møbelplader og syre- og træholdige pap- og papirkvaliteter.

- Ved konstruktion af lukkede montrer og opbevaringsinventar, hvor der ikke forekommer naturligt luftskifte, skærpes kravene til materialevalg.
- I tilfælde, hvor de udstillede genstande afgiver skadelige stoffer, kan det være nødvendigt at etablere mekanisk ventilation.
- Paller og andet inventar skal være rengjort (støvsuget), inden de bringes ind i magasinet. Paller af træ bør desinficeres for skadedyr før anvendelse i magasinet. De kan evt. erstattes med paller af plastik (se Forhandlerlisten).
- Magasiner skal indrettes med tilstrækkeligt gangareal, så genstandene er let tilgængelige og kan håndteres og flyttes sikkert. F.eks. skal kasser kunne trækkes helt ud uden at vippes, og der skal være tilstrækkeligt med plads til at manøvrere med en palleløfter, hvis genstandene er anbragt på paller. Genstandene skal være anbragt, så de kan udtages uden unødigt at flytte rundt på andre genstande. Der skal være indrettet rigelig og passende fordelt plads til midlertidig fralægning.
- Stiger skal være forsynet med fralægningsplads.
- Magasinerede genstande skal placeres og pladsregistreres systematisk, så samlingerne er overskuelige. Reoler og andre opbevaringsmøbler samt emballage skal mærkes tydeligt, så genstandene let kan findes, jf. Retningslinjer for emballering ved magasinering og Retningslinjer for mærkning.
- Under magasinering skal genstandene beskyttes mod støv ved opbevaring i lukket opbevaringsinventar eller ved emballering. Genstande, som ikke er emballerede, skal på anden måde skærmes mod støv og smuds. Åbne hylder kan afskærmes med forhæng af udvasket bomuldslærred eller Tyvek® (se Forhandlerlisten). Der skal på reolerne være en topplade, som ikke må benyttes til opbevaring. Store genstande, som f.eks. møbler, kan tildækkes med bomuldslærred. Endelig kan mængden af støv begrænses ved luftfiltrering. I udstilling skal genstande med sarte overflader beskyttes mod støv og smuds, almindeligvis ved opbevaring i tilstrækkeligt tætte montrer. Se i øvrigt Retningslinjer for emballering ved magasinering.
- Lyskilder i magasiner kan være selvslukkende. Belysningen skal i givet fald styres af bevægelsessensorer, så det sikres, at lyset ikke slukker, mens der arbejdes i magasinet. Sensorer må ikke tildækkes. Vær opmærksom på, at der kan være områder, som sensorerne ikke dækker. Hvis magasinet har vinduer, skal disse afblændes.
- Lyskilder i udstillinger skal placeres uden for montren og altid således, at spildvarme fra lyskilden ikke forårsager svingninger i montreluftens temperatur og luftfugtighed. Med hensyn til belysningsniveau henvises til Retningslinjer for lys.

- Rygning er ikke tilladt i magasiner og udstillinger. Mad og drikkevarer må ikke medbringes.
- Undgå at færdes med snavset fodtøj i magasiner. Anvend fodtøj reserveret til indendørs brug eller skoovertræk.

Litteratur

ALKÆRSIG, Ole, Jan GARFF og Morten LUNDBÆK, red. Bevaringshåndbogen. København: Statens Museumsnævn, 1986.

BRYNJOLF, Karen, Katja Rie GLUD og Ulla KEJSER. *Bevar Billedet: håndbog i bevaring af fotografi og film.* Odense: Landsforeningen til bevaring af Fotografier og Film, 2003.

FJÆSTAD, Monika, red. Tidens Tand: förebyggande konservering. Stockholm: Riksantikvarieämbetet, 1999.

HATCHFIELD, P. *Pollutants in the Museum Environment: Practical Strategies for Problem Solving in Design, Exhibition and Storage.* London, 2002.

RASMUSSEN, Michael Højlund. *Pas på papiret: praktisk vejledning om bevaringsforhold samt bevaring af bøger og papir.* Vejle: SLA, 2004.